

Forskellen

Socialisme og kommunisme

Socialismen og kommunismen er begge ideologier, der befinder sig på den politiske venstrefløj, og de to skoler har også en del til fælles. At de frem til 1870'erne blev brugt synonymt med hinanden er et vidnesbyrd på det. Men hvad er egentlig forskellen på de to retninger?

Af Berlingske Research. Oktober 2012.

Kilder: Den store Danske, Gyldendal; Goul Andersen: "Politik og samfund i forandring; Carsten Svane Hansen m.fl: "Samfundslex"

Indhold

- 03 Historisk rids
- 03 Ideologiske visioner
- 05 Ideologiske forskelle

PLUS

Denne publikation udgives af Berlingske Media, Pilestræde 34, 1147 København K. Email: plus@berlingske.dk, internet www.b.dk/plus. Har du spørgsmål vedrørende PLUS-universet, problemer med køb eller lignende, kan du kontakte PLUS kundeservice på, tlf. 33 75 24 00 (mandag-torsdag kl. 08:00-20:00, fredag kl. 08:00-18:00, weekend/helligdage kl. 08:00-12:00. Ansvarshavende chefredaktør: Lisbeth Knudsen. I chefredaktionen: Tom Jensen og Jens Grund. Bemærk: Det er vigtigt at observere udgivelsestidspunktet for denne publikation, da der kan være omtalt forhold, som ikke længere er gældende. Datoen fremgår af forsiden.

Socialismens og kommunismens historie

Følgende vil kort skitsere den historiske ramme om socialismen og kommunismen og komme ind på de to politiske skolers visioner.

ORDET 'SOCIALISME' opstod i starten af 1800-tallet. Socialismen er en klasseideologi og et modsvar på individualismen, men blev fra 1830 og fremefter i stigende grad brugt om forskellige skoler inden for økonomi og politik. Socialisme er både en betegnelse for en samfundstilstand, men også for en bevægelse, der ønsker et samfund, der bygger på fælles ejendom, produktion og distribution. I modsætning til kapitalismens samfundssyn ønskede socialismen, at den samlede produktion og distribution blev varetaget under kollektive, rationelle og planlagte former. Derudover ønskede tilhængere af socialismen, at den private ejendomsret blev afskaffet til fordel for et ejerfællesskab.

Socialisme er en bred betegnelse for mange forskellige retninger, og kommunismen kan i det lys ses som en radikal afart af socialisme. Den socialisme, som vi ser i dansk politik, kaldes *socialistisk reformisme* eller *demokratisk socialisme*, og disse

begreber står i modsætning til *revolutionær socialisme*.

KOMMUNISMEN går ligesom socialismen ind for fælles ejendom.

Begrebet 'kommunisme' blev første gang introduceret i Frankrig i 1840'erne af den franske filosof Étienne Cabet i bogen *Voyage en Icarie* (1840), der beskriver ideerne om et kommunistisk samfund. Men det var især Karl Marx, som kom til at præge kommunismen som politisk ideologi. Sammen med den tysk-engelske filosof Friedrich Engels skrev han i 1848 programmet *Det Kommunistiske Manifest* for den internationale revolutionære organisation Kommunisternes Forbund.

Centralt for Karl Marx' syn på kommunismen og socialismen er, at socialismen og kommunismen opfattes som forskellige samfundsstadier på vejen mod et ideelt samfund. Kommunismen ses oftest som det endelige stadie, altså som den fuldbyrdede socialisme.

Ideologiske visioner

KARL MARX så den arbejdende klasse som den, der kunne samle sig og erobre den politiske magt. Målet var i første omgang at indføre socialisme, hvor alle arbejdede og blev betalt efter evne. Det

kaldte Marx for 'proletariatets diktatur', som betød, at flertallet, der bestod af arbejderklassen, skulle sætte krav over for mindretallet af ejendomsbesiddere - det vil sige kapitalisterne.

Politisk set så Marx proletariatets diktatur som et demokrati, hvor opgaven bestod i at gøre staten overflødig ved at afskaffe klassesamfundet.

NÅR STATEN havde overtaget ejerskabet af produktionsmidlerne og afskaffet ejendomsretten var socialismen nået.

Næste og sidste niveau i samfundsudviklingen var kommunismen, hvor mennesket efter at have levet i det socialistiske overgangssamfund, var blevet vænnet til at tænke så kollektivt, at staten ikke længere var nødvendig. Folk var blevet vant til at handle retfærdigt og uselvisk, så ingen ville forsøge at snyde. Man kunne derimod arbejde efter evne og modtage efter behov. Der skulle med andre ord ikke længere være sammenhæng mellem ejendom og indtjening eller mellem arbejde og indtjening - alles behov skulle være lige legitime.

DET ER NETOP omkring fordelingen af arbejdsudbyttet, at kommunismen og socialismen adskiller sig fra hinanden.

Begge skoler er enige om en delvis eller total ophævelse af den private ejendomsret, men socialismen mener, at arbejdsudbyttet skal fordeles efter værdien af arbejdet, hvilket betyder, at der er forskel på udbyttet. Det er kommunismen ikke enig i og ønsker en fordelingsproces, der går ud på, at "man yder efter evne og nyder efter behov", som parolen lyder.

FAKTA: Socialismen og kommunismen

Ordet socialisme kommer af latin *socialis*, som betyder 'samfundsmæssig', afledt af *socius* 'kammerat, forbundsfælle', og *-isme*

Kommunisme kommer af latin *communis* 'fælles' og *-isme*.

Kilde: Den Store Danske

På næste side kan du se, hvordan de to politiske skoler ser på forskellige samfundsforhold.

Ideologiske forskelle (Socialisme vs kommunisme)

Socialisme	Kommunisme
Mål: Ophævelse af den kapitalistiske samfundsorden og oprettelse af et nyt, socialistisk samfund.	Mål: Ophævelse af den kapitalistiske samfundsorden og oprettelse af et nyt, socialistisk samfund.
Ideal: Tilstræber et samfund, som bygger på fælles ejendom, produktion og distribution.	Ideal: Det socialistiske samfund er et overgangssamfund på vej mod et kommunistisk idealsamfund, hvor folk handler retfærdigt og uselvisk.
Oprindelse: Ordet opstod i begyndelsen af 1800-tallet. Fra 1830'erne blev socialisme i stigende grad brugt om forskellige skoler inden for økonomi og politik.	Oprindelse: Begrebet blev første gang introduceret i 1840'erne. Karl Marx skrev i 1847 <i>Det Kommunistiske Manifest</i> .
Fordelingsproces: Fordeling af udbytte efter indsats/bidrag.	Fordelingsproces: Yde efter evne og nyde efter behov.
Styreform: Demokrati. Inden for Marxistisk socialisme tales dog om 'proletariatets diktatur' som styreform. Der findes dog også afarter af den demokratiske socialisme, nemlig revolutionær socialisme.	Styreform: 'Proletariatets diktatur', hvor arbejderklassen greb statsmagten. Marx opfattede dog denne styreform som et demokrati, ikke et egentligt diktatur.
Magtovertagelse: Da der er mange forgreninger af socialismen, kan der ikke gives et entydigt svar på det. Marxistisk socialisme er mere revolutionær, mens reformistisk socialisme, som vi ser i dansk politik, er demokratisk. Historisk har også revolutionær socialisme været et stort tema.	Magtovertagelse: Revolutionær
Statens rolle: Staten overtager produktionsmidler og er en stærk institution, der står for fair fordeling og beskyttelse af de svageste.	Statens rolle: Staten er overflødig, fordi folk har lært at tænke og handle "korrekt", og produktionsmidlerne overgår i stedet til samfundet, dvs. arbejderne.
Økonomi: Marxistisk socialisme går ind for planøkonomi, men reformistisk socialisme, som findes i dansk politik, accepterer markedsøkonomi	Økonomi: Planøkonomi